

הנה לשון ההסכמה עצמה: "הן כל יקר ראתה עיני החיבור לחם ושמלה אשר פעל ועשה הרב המאוה"ג חריף ובקי כש"ת מו"ה שלמה גאנצפריד נ"י דיין המצויין בק"ק אונגוואר בעה"מ ס' קסת הסופר ושאר חיבורים אשר כבר יצאו לאור ונתנו עידיהן עליו גדולי זמנינו וגם ממני יש לו הסכמה וגם עתה ידי תכון עמו להדפיס החיבור הזה ואם כי לא עיינתי בו הרבה מחמת טרדותי העצומים אך אוקי גברא אחזקתי ולמצוה יחשב להיות בעזרו שיוכל לבצע מעשהו ויפוצו מעינותיו חוצה. דברי המדבר לכבוד התורה ולומדי: בא עה"ח יום א' בטוב למב"י תרכ"א לפ"ק צאנז: הק' חיים האלברשטאם".

אולם מעניין, שדוקא כאשר, בשנת תרכ"ד, בא רבי שלמה להדפיס חיבורו אשר בו התפרסם בימיו ושמו נקשר אליו לדורות הבאים, הלא הוא ספר 'קיצור שולחן ערוך', שלחוחו גם להאדמו"ר מצאנז לקבל הסכמתו, אמנם הפעם נמנע האדמו"ר מליתן הסכמתו בטענה: "שדי לנו בהקיצורים שעד הנה ומה לנו להוסיף קיצורים על הקיצורים"³³!

לפועל, אבל, למרות סירובו של הדברי חיים, הוציא רבי שלמה את הספר עם הסכמת הגאון רבי מנחם א"ש אבד"ק אונגוואר ונהפך הספר לספר שמושי ונפוץ בכל תפוצות ישראל ונדפס מאז לעתים תכופות כמעט מדי שנה בשנה.

דומה שגם כאן, כמו ביחסיו עם האדמו"ר מליסקא, אנו מוצאים את אותה תכונה בסיסית, מחד הערצה מאד גדולה למורי ומאורי החסידות, אך מאידך עדיין שמר על עצמאותו ולא הצטרף לעדת החסידים.

על כבודו של הדברי חיים

בשנת תרכ"ט כשפרצה המחלוקת הגדולה בין חסידי צאנז וסאדיגורא, יצא הגאון ר' שלמה גאנצפריעד ביחד עם ידידו הדיין ר' שמואל מאשקאוויטץ מאונגוואהר להגן על כבוד בעל הדברי חיים מצאנז. לשם כך הוציאו כרוז למחות על כבודו המחולל של הרבי מצאנז:

לשמע און דאבה נפשינו על הנעשה לאור ישראל וקדושו רכבו ופרשו האי סבא קדישא חסידא ופרישא גאון עולם אשר כל רז לא אניס ליה קדושת שמו מפארים מו"ה חיים האלברשטאם אבד"ק צאנז יצ"ו ה' יאיר פניו אתו סלה אשר מימיו הקדיש כל עתותיו לתורה ולעבודה בקדושה ובטהרה וכו' ושהשלום שלו הוא ברחמיו יפרוש סוכת שלומו עלינו ועל כל ישראל,

פה ק"ק אונגוואהר ב' תמוז תרכ"ט,

**שלמה גאנצפריעד בעה"מ לחו"ש וקס"ה ושאר חיבורים דיין דפה
הק' שמואל מאשקאוויץ**

33. מכתב של האדמו"ר ר' שלמה מווישניצא (באבוב) שנדפס בראש ספר מלחמת חובה (ירושלים תרמ"ה) אמנם מה שכתוב שם שבעל הקש"ע שמר טינא לבעל ד"ח, צ"ע שהרי ביקש וקיבל ממנו עוד הסכמה וגם יצא להגן על כבוד הד"ח כדלהלן.

כמו כן מציעו³⁴ פסק בית-דין שיצא מבית דינו של הגאון ר' מנחם א"ש י"ט אלול תרכ"ט חתום על ידו ועל ידי הדיינים רבי שלמה גאנצפריעד ורבי שמואל מאשקאוויץ אשר בו מבקשים להשכין שלום במחלוקת הגדולה. בין דבריהם כותבים, שכבר יצאו להגן על כבוד הדברי חיים מכל מקום מחויבים שני הצדדים לעמוד לפני שלשה גדולי גאליצי, הגאון מלבוב³⁵, הגאון מטארנאפאל³⁶, והגאון מקראקא³⁷. ובתוך דבריהם גם קטע זה: "ובדבר מה שעשה הגאון מהרחה"ש [= רבי חיים הלבר-שטאם] שי'... חזקה גדולה היא שהגאון הזה לא עשה ולא יעשה ח"ו שום דבר שלא כדת...³⁸.

כחצי שנה אחרי זה, שוב ביקש רבי שלמה הסכמתו של ה'דברי חיים' והפעם לספר שכבר יצא טבעו בעולם ומחברו רוצה להדפיסו במהדורה בתרא, והכונה לספרו 'קסת הסופר'. ואלה דברי בעל הדברי חיים: "ב"ה כבר נודע לרבים ומלאה הארץ תהלתו של הספר קסת הסופר אשר חבר כבוד ידידי הרב... מו"ה שלמה גאנצפריד נ"י כאשר יחזו נכוחות בהמכתב שכתב אליו הגאון המפורסם בעל החת"ם סופר זצלה"ה ונתקבל מאד הספר הזה ע"פ תבל ומגודל חבתו ואיננו בנמצא חלו פניו רבים וכן שלמים להוציאו פעם שנית לאור לזכות את הרבים אשר ילכו לאורו נעתר הרב המחבר לדבריהם להדפיסו שוב ביתר שאת ויתר עז בביאורים חדשים וגם הניף ידו להדפיס חלק שני על המסורה ופתוחות וסתומות שבכל התורה ושלח אלי ספרו היקר לעיין בו וליתן עליו הסכמה ומחמת חולשתי ותשוות כחי לא יכולתי לעיין בו הרבה רק מעט והוטב מאד בעיני ואוקי גברא אחזקתי שלא יוציא מתח"י דבר שא"מ ח"ו ובפרט כי ידוע לכל גודל חריפתו ובקיאותו של הרב המחבר מהחיבורים אשר הוציא לאור ולזאת מצוה גדולה לסעדו ולתמכו ולהיות בעזרו שיוציא לאור חיבור היקר הזה ובזכות זה תתברכו בכל טוב דברי הבא עה"ח יום ה' י"א אייר תר"ל לפ"ק פה ק"ק צאנז הק' חיים הלברשטאם".

ומתחת ההסכמה כותב רבי שלמה: "הוא הגאון בוצינא קדישא אב"ד דק"ק צאנז יצ"ו שליט"א".

34. הפס"ד דין עם חתימת הב"ד דק"ק אונגוואר נמצא אצל א' מנכדי הגאון ר' שלמה גאנצפריעד.

35. ה"ה הגאון ר' יוסף שאול נטינזון אבד"ק לבוב מח"ס שואל ומשיב.

36. הגאון ר' יוסף באב"ד בעל המנחת חינוך.

37. ה"ה הגאון רבי שמעון סופר אבד"ק קראקא בנו של הגאון החתם סופר.

38. אולי מחמת פסק זה שיש בו צל של ביקורת סמויה, היה לאיזה חסידי צאנז טינא על הבית דין דק"ק

אונגוואר. אמנם עי' משי"כ ר' בעריש עלעפאנט בהקדמתו לספר עין הבדולח של ר' חיים צבי מאנהיימר שהיה יחסים טובים בין רבני אונגוואר וחסידי צאנז הגרים שם.

בהקשר זה כדאי לציין שבירושלים עיה"ק קיים כיום עותק של הספר דברי חיים על מקוואות ושמות גיטין ורשום בו בכתב יד הגאון ר' שלמה גאנצפריעד: קבלתי במתנה מאת המחבר.

עם זאת, למרות הערצתו הגדולה להרבי מצאנז, הרי בהתאם לדרכו האופיינית לא נשא לו פנים בהלכה. בספרו 'אהלי שם' על הלכות שמות גיטין שהדפיס כבר לאחר הסתלקותו של הדברי חיים מצאנז, מצטט בו הרבה מפסקי הדברי חיים בספרו על שמות גיטין אך גם חולק עליו בכמה מקומות כדרכה של תורה, ולפעמים אף משתמש בביטויים חריפים כדרכו של תלמידי חכמים, וסבור להניח שאילו היה הדברי חיים עדיין בחיים היה שולח ליקח ממנו הסכמה גם לספר זה כמו שעשה כאשר הדפיס כל א' מספריו בהלכה.

בשל חילוקים הלכתיים אלו שבספר, התעורר אחד מתלמידי הדברי חיים הגאון ר' מרדכי אליעזר וועבר זצ"ל אבד"ק אדא מירושלים עיה"ק לקנאות בעד כבוד רבו, והדפיס ספר 'מלחמת חובה' נגד האהלי שם ומזה יצאה מחלוקת גדולה אשר אין כאן המקום להאריך בה. אולם כדאי לציין אשר במאמרו האחרון שנדפס ב'אופל ובחן' כותב הגאון ר' מרדכי וועבער עצמו אודות רבי שלמה גאנצפריעד זצ"ל: "אותו צדיק... אשר לא מעטוהו קנאה ולא נאפד נקמה וכו'".

חסידים בין תלמידיו ובאי ביתו

מבין באי ביתו ותלמידיו של הגאון ר' שלמה גאנצפריעד, היו כמה בחורים אשר היה להם קשרים לאדמו"רי הונגרי והסתופפו בצילם של רביים מפורסמים. הרב בעריש עלעפענט ז"ל היה בעל הבית מכובד ובר אוריין, בילדותו היה אצל הרה"ק ר' משולם פייש סג"ל מטאהש ואח"כ אצל חתנו וממלא מקומו רבי יהוסף הצדיק שהיה אדמו"ר בקאסאני. ר' בעריש למד אצל בעל ה'קול ארי' בבערגסאס ואחר כך למד כחמש שנים באונגוואר אצל הגאון רבי חיים צבי מאנהיימר זצ"ל. במשך זמן שהותו באונגוואר היה מתאכסן אצל הגאון ר' שלמה גאנצפריעד זצ"ל. וכידוע אשר רוב לימוד הבחורים היה בביתו של בעל האכסניא ורק להשיעורים היו הולכים לביהמ"ד. והיה מפלפל הרבה עם רבי שלמה ביחד עם חבירו רבי נתנאל פריעד אשר לימים נהיה לגאון גדול בעה"מ ספר שו"ת פני מבין. מאונגוואר נסע ר' בעריש עלעפענט לסיגעט והיה מקורב אצל בעל הייטב לב זצ"ל³⁹.

באותה תקופה שהה באכסניא שם בחור שלימים נהיה לחתן וממלא מקום הגאון ר' יצחק אייזק ווייס מסוואליווע זצ"ל⁴⁰ - הרה"ג החסיד רבי שלום גאלדנברג מחבר ספר דברי שלום⁴¹.

39. עי' תולדותיו בריש ספר עין הבדולח שנדפס בנגי. תש"ד ע"י בנו ר' זכריה ז"ל.

40. דודו של האמרי יוסף מספינקא זצ"ל-תלמידו של הרה"ק ר' יהודא צבי מראזלא והרה"ק ר' יצחק

אייזק מזידיטשוב זצ"ל.

41. שם בריש ספר עין הבדולח.